

N:o 67.

Uppläst och godkänd hos Första Kammararen den 26 April 1881.
 — — — — Andra Kammararen den 27 — —

*Riksdagens underdåniga skrifvelse, angående dispositionsrätten till
 vissa hemman inom Malmöhus län.*

(Första Kammararens Tillfälliga Utskotts N:o 1 Utlåtande N:o 10 och Andra Kammararens Tillfälliga Utskotts (N:o 1) Utlåtande N:o 6.)

S. A. K.

Hos Riksdagen har förslag blifvit väckt, att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla, det Eders Kongl. Maj:t täcktes vidtaga erforderliga åtgärder för undersökning och utredning om dispositionsrätten till sex hemman, hvartdera om ett halft mantal, i Stanstorps by i Nefvitshögs socken och Bara härad af Malmöhus län, hvilka hemman hittills stått under förvaltning af »sodalitium lundense» och om icke behållningen af dessa hemman m. m. rätteligen borde komma staten och det allmänna till godo.

Enligt den utredning i förevarande ämne, som för Riksdagen varit tillgänglig, är »sodalitium lundense» en qvarlefva af ett urgammalt brödragille, hvilket under namn af »sodalitium majus lundense Beatæ Mariæ Virginis» funnits till sedan 1300-talet, och hvars ordinarie medlemmar, fratres clerici, under katolska tiden varit till antalet tretton, men efter reformationen och från år 1676 reducerats till tre, nemligen kyrkoherden i S:t Peders klosterns pastorat och begge komministernarne vid domkyrkoförsamlingen i Lund. Detta brödragilles verksamhet lär numera vara inskränkt till förvaltningen af tvenne fromma stiftelser, men grunden till brödragillet fortfarande tillvaro är att söka i dess jordegendom, bestående af sex hemman, hvartdera om ett halft mantal, i ofvan nämnda by, hvilka, enligt ett »mageskifte» — eller bytesbref, utfärdadt af danska riksrådet Henric Krumdige år 1523, blifvit

gillet tillagda för själamessors läsande. Den omförmälda inskränknin-
gen af gillet prästerliga medlemmar till de nuvarande trenne synes
hafva härrört af klostrens och kanonikatens efter reformationen skedda
indragning samt domkyrkoförsamlingens pastorsembetes förläggande
såsom prebende till Lunds universitets teologiska fakultet, hvarigenom
icke några andra medlemmar återstå än kyrkoherden i S:t Peders
kloster, den enda öfverblifna af Lunds många klosterkyrkor, ehuru
denna blifvit förvandlad till sockenkyrka för en landtförsamling, samt
»öfverste och nederste kappellanen» vid Lunds domkyrkoförsamling.
Gillesbrödernas åligganden, enligt gillet's statuter, tyckas icke hafva
 varit andra än de, som i allt fall hörde till katolska gudstjensten, men,
 sedan denna blifvit afskaffad, öfverenskommo gillet's medlemmar år
 1562 att årligen gifva 15 mark danske till predikstolen och kapel-
 lanen i Lund, på det att gudstjensten derigenom måtte förökas och
 gillet blifva vid makt. Af hvad ofvan blifvit anfördt synes alltså
 framgå, att ifrågavarande brödragille varit en rent katolsk inrättning,
 som bort vid reformationens införande upphöra; att gillet's försök att
 skydda sin existens genom det obetydliga anslaget till gudstjensternas
 förökande i domkyrkan desto hellre varit blott en förevändning, som
 den kapellan, hvilken detta anslag kunnat tilldelas, i allt fall både var
 tjänstgöringsskyldig derstädes och såsom medlem af gillet deraf upp-
 bar långt större inkomster; samt att förvaltningen af de vida senare
 tillkomna donationerna, hvarför gillet's ledamöter förmodligen äro be-
 rättigade till provisions åtnjutande, icke heller lär kunna anses för-
 läna en så beskaffad inrättning, som denna, någon ökad befogenhet.

Det ofvanberörda sodalitiium utöfvar således ej vidare den verk-
 samhet, för hvilken det var stiftadt, och dess jordegendom torde
 följaktligen ej vara för samma ändamål erforderlig; och då, såvidt af
 de hos Riksdagen företedda handlingar kan inhentas, de ifrågavarande
 hemmansdelarnes afkastning icke ingått bland de ofvan omförmälda
 ecklesiastika tjänstemännens genom reglering fastställda löneförmåner
 och ej heller blifvit till någon pensions- eller stipendiestiftelse eller annan
 med tidernas förändrade förhållanden öfverensstämmande uppgift använd;
 får Riksdagen, som anser merberörde sodaliti medlemmar sakna lag-
 lig rätt att för sin enskilda fördel förfoga öfver de nämnda fastighe-
 terna, i underdånighet anhålla, att Eders Kongl. Maj:t täcktes låta ut-
 reda, huruvida ej meranämnda sex hemman i Stanstorps by, som dispo-
 neras af sodalitet i Lund, böra till statsverket indragas.

- Riksdagen framhärdar etc.

Stockholm den 27 April 1881.